

DKO-WEK.4019.375.2026.AKZ

Warszawa, 14 września 2026 r.

Pani
Sylvia Gregorczyk-Abram
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowna Pani Rzecznik,

w odpowiedzi na pismo z dnia 27 sierpnia 2026 r., o sygnaturze VII.7031.58.2026.AT proszę o przyjęcie poniższego stanowiska.

20 sierpnia 2026 r. Minister Edukacji podpisała rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych, które zostało już opublikowane w Dzienniku Ustaw RP – poz. 1122.

Przepisy znowelizowanego rozporządzenia nie wprowadzają faktycznej zmiany w sposobie przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych, stanowią natomiast konieczne – z uwagi na nieprawidłowe praktyki stosowane przez niektóre szkoły niepubliczne, ale również wnioskowane przez Najwyższą Izbę Kontroli – doprecyzowanie obecnych regulacji, mające przeciwdziałać błędnym interpretacjom przepisów prawa.

28 sierpnia 2026 r. NIK zamieściła na swojej stronie internetowej komunikat informujący o wykonaniu przez MEN zalecenia w tym zakresie¹.

W wyniku trwających od 11 maja do 10 czerwca br. konsultacji publicznych w treści rozporządzenia wprowadzono poniższe zmiany (w stosunku do wersji będącej przedmiotem konsultacji publicznych):

- 1) zrezygnowano w § 17a ust. 2 ze ścisłego określenia czasu przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego, egzaminu poprawkowego oraz sprawdzianu wiadomości i umiejętności – zamiast tego określony zostanie czas minimalnego trwania egzaminu/sprawdzianu: 30 minut w klasach I–III szkoły podstawowej, 45 minut w klasach IV–VIII szkoły podstawowej, 60 minut w szkole ponadpodstawowej; doprecyzowano również, że ten czas minimalny dotyczy części pisemnej i ustnej łącznie;
- 2) zmieniono przepis § 17a ust. 4, mówiący o tym, że uczeń powinien uzyskać informację o wyniku przeprowadzonego egzaminu/sprawdzianu w dniu jego przeprowadzenia (czas ten zostanie wydłużony);
- 3) w § 17a dodano ust. 8, w którym dopuszczono, w szczególnych przypadkach wynikających ze stanu zdrowia lub niepełnosprawności ucznia, możliwość

¹ Komunikat ten można znaleźć pod adresem: <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/jasne-zasady-egzaminow-w-edukacji-domowej-men-realizuje-wniosek-nik.html>.

przeprowadzenia egzaminów lub sprawdzianu w innym miejscu niż szkoła, na wniosek ucznia, a w przypadku ucznia niepełnoletniego, jego rodziców i za zgodą dyrektora szkoły, z tym że przy zachowaniu pozostałych warunków przeprowadzania tego egzaminu lub sprawdzianu (tj. bez możliwości przeprowadzania go w formie zdalnej);

- 4) przeredagowano brzmienie przepisu 17a ust. 6, określającego postępowanie z urządzeniem telekomunikacyjnym, na którym została zainstalowana aplikacja mobilna monitorująca stan zdrowia ucznia – usunięto obowiązek przekazania urządzenia telekomunikacyjnego przewodniczącemu komisji przed wejściem na salę oraz wskazano, że to urządzenie telekomunikacyjne jest umieszczane, na czas trwania egzaminu lub sprawdzianu, na stole, przy którym pracuje uczeń.

Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 1 września 2026 r., z wyjątkiem zmian w zakresie przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego, egzaminu poprawkowego oraz sprawdzianu wiadomości i umiejętności, które wejdą w życie od 1 września 2027 r. (przepisy § 1 pkt 8) Przepisy w tym zakresie jednoznacznie wskazują, że egzamin odbywa się w szkole, do której uczeń został przyjęty, w bezpośredniej obecności komisji oraz w sali zapewniającej warunki do samodzielnej pracy. Określają również m.in. minimalny czas trwania egzaminów, zasady korzystania z urządzeń telekomunikacyjnych, potwierdzania tożsamości ucznia oraz termin ustalenia i przekazania uczniowi i jego rodzicom wyniku. Dlatego zmiany te wejdą w życie w terminie późniejszym, tak aby dać czas szkołom na dostosowanie się do doprecyzowanych

i uzupełnionych wymagań w zakresie przeprowadzania egzaminów i sprawdzianu. Uczniowie i rodzice będą mogli zaś z odpowiednim wyprzedzeniem poznać zasady, według których egzaminy i sprawdziany będą przeprowadzane.

Natomiast w kwestii ewentualnych wątpliwości dotyczących interpretacji przepisu dotyczącego przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego, egzaminu poprawkowego i sprawdzianu wiadomości i umiejętności w innym miejscu niż szkoła wyjaśniam, że w obecnie obowiązujących przepisach oświatowych funkcjonuje już analogiczne rozwiązanie dotyczące możliwości przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty oraz egzaminu maturalnego w innym miejscu niż szkoła².

W kontekście podniesionych w piśmie kwestii kompetencyjnych organów nadzoru pedagogicznego – obowiązkiem jest jednak w szczególności podkreślenie, że żadne czynności nadzorcze tych organów (kuratora oświaty) nie uprawomocniają jakiegokolwiek decyzji organizacyjnej, podjętej z naruszeniem ustawy, aktów wykonawczych czy statutów, nie zmieniają obowiązującego stanu prawnego. Zgodnie z tym prawem kurator oświaty obecnie nie jest już bowiem częścią struktur organizacyjno-kompetencyjnych edukacji. Jest ona zdecentralizowana (samorządowa i niepubliczna). Kurator jako przedstawiciel wojewody/rady ministrów) nie uczestniczy i nie może uczestniczyć w wymiarze sprawczym w zarządzaniu poszczególnymi procesami organizacji uczenia w poszczególnych szkołach. Jako organ opisany przepisami ustawy (art. 51, pozostający w związku z art. 55, art. 180

² Por. § 8 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 2 sierpnia 2022 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty (Dz.U. z 2022 r. poz. 1636, z późn. zm.) oraz § 15 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 302, z późn. zm.).

ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe³⁾ jest organem eksperckim, którego zadania i obowiązki w sferze oświaty niepublicznej konkretyzuje art. 180 ustawy Prawo oświatowe. Wobec priorytetu bezpieczeństwa i ciągłości procesu uczenia - uprawnienia kuratora oświaty w tym działaniu prawodawca skoncentrował na przypisaniu mu – prawa do sformułowania eksperckich zaleceń wg ustaleń kontroli i stanu jego wiedzy o danym obszarze oceny oraz prawa do wyznaczenia terminu ich wykonania. Nie jest to zatem prawo egzekucyjne. Z prawa powyższego nie można wywodzić władztwa w zakresie podjęcia następnych decyzji naprawczych przez szkołę i odpowiedzialności za ich ewentualne niepodjęcie. Szkoła działa w tym zakresie autonomicznie, kierując się wiedzą, iż ewentualne niezrealizowanie zaleceń kuratora oświaty w terminie przez niego wyznaczonym - obliuguje organy reprezentujące społeczność lokalną (JST a nie ministra czy kuratora) do likwidacji szkoły w trybie dwuinstancyjnego postępowania administracyjnego (art. 169 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe).

Kierując się potrzebą rozstrzygnięcia również szerszych wątpliwości podniesionych w piśmie – należy dodać, iż ustanowienie obowiązku szkolnego do 18 roku życia w przepisach ustrojowych (art. 70 ust. 1 Konstytucji) decyduje, że przepis art. 37 ustawy Prawo oświatowe (edukacja domowa) – nie może być rozumiany i wykonywany przez kogokolwiek – jako potencjalne, systemowe zniesienie lub zawieszenie tego obowiązku ustawą zwykłą.⁴ Działanie to musi mieć wymiar decyzji zindywidualizowanych, uwzględniających sytuację rodziców, którzy na podstawie art. 37 ustawy Prawo oświatowe – przejmują obowiązki w sferze doraźnego uczenia. Powyższe ustalenie jest kluczowe dlatego bowiem wypowiedź ustrojodawcy o obowiązku szkolnym w warunkach instytucjonalnych – nie jest jedynie wyborem organizacyjnym, ale wiążącym się z koniecznością uwzględniania faktu, iż nie wszyscy członkowie społeczności (także wśród rodziców), inicjując działanie oświatowe – kierują się jednym, uniwersalnym wzorcem ideowym: dobrem wspólnym, interesem i dobrem osób (dzieci). W takich wyborach prawodawczych i organizacyjnych organ nie może również pomijać ustaleń nauki i wiedzy.⁵

Z uwagi na powyższe uwarunkowania Minister Edukacji jest związany obowiązkiem dostrzegania całokształtu procesu uczenia, w tym jego złożoności. W tych czynnościach zgłaszane społeczne inicjatywy i oczekiwania muszą podlegać kontroli merytorycznej i jakościowej. Analizując postulaty nie może pominąć, że na skutek skrajnie negatywnych doświadczeń okresu covidowego, kierując się dobrem ucznia – prawodawca celowo nie ustanowił możliwości istnienia i działania jakichkolwiek form kształcenia, które w zakresie obowiązku szkolnego zastępowałyby nauczyciela (rodzica): „internetowymi platformami edukacyjnymi”. W szczególności dotyczy to tzw. edukacji domowej, której istotą ma być pogłębienie relacji wewnątrzrodzinnych. Prawodawca ze względów medycznych

³ Dz. U. z 2026 r. poz. 820 z późn. zm.- dalej: „ustawa Prawo oświatowe”.

⁴ Przepis art. 70 ust. 3 Konstytucji RP stanowi o wolności wyboru rodziców *szkół innych niż publiczne* (tj. wolności wyboru uprawnionych Prawem oświatowym: szkół niepublicznych), a nie *każdych* szkół, tj. : np. „szkół edukacji domowej”, „szkół przyjaznych edukacji domowej”, w całości nieznanym ustawie Prawo oświatowe. Nazwy te mają charakter demonstracji przymiotnikowej (propagandowej), uzasadniającej najczęściej brak możliwości organizacyjnych, infrastrukturalnych dla kształcenia stacjonarnego.

⁵ Cyt: „Z punktu widzenia psychiatrii dziecięcej rezygnacja z edukacji stacjonarnej bez wyraźnych wskazań medycznych niesie istotne ryzyko dla rozwoju psychospołecznego dziecka i powinna być traktowana jako ostateczność, a nie podstawowe rozwiązanie problemów szkolnych”- Dr Paweł Kukiz – Szczuciński. Specjalista psychiatra, biegły sądowy w zakresie psychiatrii Str. 3 RCT Rodzinne Centrum Terapii - Kielce, 17.02.2026

i społecznych nie przewidział również możliwości, w której tzw. „edukacja domowa” byłaby np. realizowana z wykluczeniem obowiązku zapewniania codziennego wsparcia procesu uczenia w szkole w zakresie stacjonarnych zajęć pozalekcyjnych (art. 37 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe). Prawodawca nie dopuścił nadto sytuacji, w której szkoła może odmówić powrotu ucznia do zajęć stacjonarnych w każdym czasie w tej samej szkole, która zezwoliła na realizację obowiązku szkolnego – poza szkołą (art. 37 ust. 8 ustawy Prawo oświatowe). Wiedza i nauka medyczna rozstrzygnęły również kwestie nadinterpretowania reguł prawa dotyczących tzw. edukacji domowej w sprawie uczniów o specjalnych potrzebach.⁶ Takim opiniom nie można przeciwstawiać zezwolenia na realizację obowiązku szkolnego podjętego jedynie w porozumieniu pozamedycznym (uzgodnienie dyrektora z rodzicem). Nadto, obowiązkiem jest równoczesne podkreślenie, że przeprowadzanie egzaminu klasyfikacyjnego nie jest wypowiedzią organizacyjną prawodawcy, ale wypowiedzią merytoryczną. Integralną jego częścią jest obowiązek bezpośredniego potwierdzenia przez szkołę, nauczycieli bezpieczeństwa realizowanego procesu uczenia i sytuacji dziecka, postępów i rozwoju (może dotyczyć nawet ośmioletniego okresu nieobecności w szkole). Istotną zmienną w tym zakresie nie jest i nie może nim być - dyskusja o technicznych elementach organizacji egzaminu zdalnego.

Należy dostrzegać, że kluczowym problemem w sprawie nie jest obecnie co do zasady sytuacja rodzica i dziecka, realizujących proces kształcenia w stałym współdziałaniu ze szkołą. Kluczową kwestią jest powstawanie na podstawie prawa lokalnego w istocie nieznanymi ustawie podmiotów, które, nie realizując zajęć szkolnych w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe (wydają jedynie decyzje o zezwoleniu na edukację domową dla wszystkich swoich uczniów), przypisują sobie status szkoły prowadzącej innowacyjne kształcenie oraz wywodząc z powyższego nadzwyczajne - oczekiwania. Minister Edukacji opisał te praktyki na tle odpowiedzi udzielonej Rzecznikowi Praw Obywatelskich w piśmie z 23 listopada 2023 r. (DKOPP-WOKO.400.204.2023.AK).

Wracając do kwestii egzaminów klasyfikacyjnych należy podkreślić, **że były one i będą przeprowadzane wyłącznie stacjonarnie ponieważ warunki i tryb ich przeprowadzania muszą być jednakowe dla wszystkich uczniów i muszą zapewniać rzetelność, obiektywizm, transparentność oraz równe traktowanie wszystkich zdających.** Zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wszyscy są wobec prawa równi i mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Zasada ta znajduje zastosowanie również w organizacji procesu oceniania i egzaminowania uczniów.

W formule online nie jest możliwe zapewnienie wszystkim zdającym jednakowych warunków egzaminacyjnych. Konieczność, a jednocześnie trudności dotyczące jednoznacznego weryfikowania, czy dana osoba zdaje egzamin samodzielnie, różnice dotyczące jakości sprzętu komputerowego, dostępu do stabilnego Internetu, warunków

⁶ J.w. cyt.: „4. Unikanie szkoły jako sygnał kliniczny. Istotne jest podkreślenie, że niechęć lub odmowa chodzenia do szkoły często jest objawem, a nie rozwiązaniem problemu. Może ona wynikać z: zaburzeń lękowych, depresji, trudności społecznych, problemów adaptacyjnych, specyficznych trudności w uczeniu się, sytuacji konfliktowych. Wyjęcie dziecka z systemu szkolnego bez diagnozy przyczyn może prowadzić do utrwalenia mechanizmu unikania, zamiast leczenia źródła trudności”. Dr Paweł Kukiz – Szczuciński. Specjalista psychiatra, biegły sądowy w zakresie psychiatrii Str. 3 RCT Rodzinne Centrum Terapii - Kielce, 17.02.2026

lokalowych czy poziomu zakłóceń w miejscu przebywania ucznia mogą wpływać na przebieg egzaminu oraz sytuację poszczególnych zdających.

Szkoły nie posiadają obecnie skutecznych narzędzi pozwalających wyeliminować korzystanie z pomocy osób trzecich, dodatkowych urządzeń, niedozwolonych materiałów czy narzędzi opartych na sztucznej inteligencji. Realizacja egzaminów w formie zdalnej nie zapewnia dyrektorowi szkoły, a także organom nadzoru pedagogicznego, możliwości sprawowania rzetelnej kontroli nad prawidłowością egzaminów pozwalającej na wykluczenie wątpliwości co do rzetelności i wiarygodności takich egzaminów. W przypadku skarg pojawiają się trudności związane z oceną, czy egzamin przebiegał zgodnie z procedurą, czy zdający pracował samodzielnie, a także jaki wpływ na wynik miały ewentualne problemy techniczne, w tym przerwanie połączenia internetowego lub awarie sprzętu. Tego rodzaju sytuacje mogą prowadzić do podważania wyników egzaminów oraz zwiększać liczbę sporów pomiędzy szkołą a uczniami lub rodzicami ucznia.

Należy jednak podkreślić, że w przypadku ucznia w tzw. edukacji domowej egzamin klasyfikacyjny jest jedynym momentem w całym procesie kształcenia, w którym dyrektor szkoły (a za jego pośrednictwem państwo) ma możliwość bezpośredniego nadzoru nad prawidłowością spełniania obowiązku szkolnego/nauki. W związku z powyższym obowiązek przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych w warunkach szkolnych, z bezpośrednim udziałem uczniów i nauczycieli, nie jest tylko kwestią „organizacyjną”. Funkcjonujące w polskich systemie oświaty od wielu lat rozwiązanie przewidujące realny, **przynajmniej kilkakrotnie**⁷, bezpośredni kontakt ucznia ze szkołą i wykwalifikowanymi nauczycielami – jest częścią tych rozwiązań, które wiążą się z obowiązkiem instytucjonalnego potwierdzenia istnienia realnych, a nie pozornych, **gwarancji państwa wobec dziecka i jego bezpieczeństwa**⁸. Z tego również powodu Ministerstwo Edukacji Narodowej nie przewiduje możliwości odejścia od zasady przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych stacjonarnie, nawet w przypadkach utrudnionego dojazdu do szkoły czy specjalnych potrzeb edukacyjnych, jak również we wspomnianej przez Panią Rzecznik sytuacji *osób, które przez kilka ostatnich lat pozostawały w przekonaniu, że korzystają z możliwości kształcenia oraz świadczenia usług edukacyjnych dozwolonych w świetle obowiązującego prawa*.

Wyjaśniam również, że założenia Rządowego programu „Cyfrowy Uczeń” na lata 2025–2029 oraz uchwała Rady Ministrów nr 98 z dnia 12 września 2024 r. ustanawiające Politykę Cyfrowej Transformacji Edukacji na lata 2024–2035 nie przewidują przeprowadzania weryfikacji wiadomości i umiejętności uczniów na egzaminie klasyfikacyjnym, egzaminie poprawkowym oraz na sprawdzianie wiadomości i umiejętności za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Nie ma tu zatem rozbieżności z przepisami znowelizowanego rozporządzenia. Ministerstwo Edukacji Narodowej kieruje się interesem uczniów, rozumianym jako rzetelnie prowadzony proces kształcenia dzieci i młodzieży oraz rzetelnie przeprowadzany proces weryfikacji wiadomości i umiejętności. Ministerstwo Edukacji

⁷ W zależności od ustalonej liczby egzaminów klasyfikacyjnych w danym roku.

⁸ Art. 72 ust. 1 Konstytucji RP - Rzeczpospolita Polska (a zatem wszystkie jej organy bez wyjątku) zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej (wszystkich) ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Wykonywanie tej ochrony musi zatem cechować zasada *ex ante*.

Narodowej stoi na stanowisku, że egzaminy klasyfikacyjne przeprowadzane w formule zdalnej takiej rzetelności nie zapewniają.

Natomiast należy także zauważyć, że istniejące uregulowania prawne zapewniają mechanizmy dostosowania egzaminów klasyfikacyjnych do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów. Zgodnie z art. 44c ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁹ oraz § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych¹⁰ nauczyciel jest obowiązany dostosować wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia:

- 1) posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego - na podstawie tego orzeczenia oraz ustaleń zawartych w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym;
- 2) posiadającego orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania - na podstawie tego orzeczenia;
- 3) posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wskazującą na potrzebę takiego dostosowania - na podstawie tej opinii;
- 4) nieposiadającego orzeczenia lub opinii wymienionych w pkt 1-3, który jest objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole - na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia dokonanego przez nauczycieli i specjalistów.

Powyższe dostosowania wymagań edukacyjnych przysługują uczniowi na tych samych zasadach również podczas egzaminu klasyfikacyjnego, który jest jednym z elementów oceniania wewnątrzszkolnego. Dyrektor szkoły powołując komisję przeprowadzającą egzamin klasyfikacyjny, powinien zadbać również o stosowne dostosowania wymagań edukacyjnych podczas tego egzaminu, wynikające z zaleceń zawartych w posiadanym przez ucznia orzeczeniu lub opinii. Dotyczy to także zaleceń dotyczących możliwości korzystania z urządzeń elektronicznych, np. możliwości pisanie pracy na komputerze czy możliwości porozumiewania się za pomocą urządzeń AAC. Te dostosowania wynikają zatem z już istniejących i obowiązujących przepisów oświatowych i nie ma potrzeby ich powielania. Analogicznie stosuje się je przy przeprowadzaniu egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego. Natomiast należy w tym miejscu podkreślić, że dopuszczenie możliwości użycia przez ucznia urządzeń elektronicznych (np. komputer przy pracy pisemnej, urządzenie AAC do komunikacji alternatywnej i wspomagającej) musi zapewniać samodzielność pracy ucznia na egzaminach i podczas sprawdzianów.

Informuję ponadto, że realizacja obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki w formie tzw. edukacji domowej jest możliwa w każdej szkole. Uczeń może więc uczyć się w tej formie w szkole znajdującej się najbliżej miejsca zamieszkania. Decyzję o wyborze sposobu realizacji procesu kształcenia swojego dziecka podejmują jego rodzice (pełnoletni uczeń

⁹ Dz. U. z 2025 r. poz. 881, z późn. zm.

¹⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 2572, z późn. zm.

dokonuje takiego wyboru samodzielnie). Oznacza to, że rodzice podejmując decyzję o wyborze tzw. edukacji domowej dla swojego dziecka muszą mieć świadomość konieczności przybycia do szkoły na egzaminy klasyfikacyjne.

Natomiast w szczególnych przypadkach podyktowanych sytuacją zdrowotną ucznia, który z różnych przyczyn jest niezdolny do uczęszczania do szkoły, rodzice powinni rozważyć możliwość indywidualnego nauczania, w którym uczeń jest klasyfikowany na podstawie ocen bieżących, a nie na podstawie egzaminów klasyfikacyjnych. Warunki i organizację tego sposobu prowadzenia procesu kształcenia określają przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży¹¹.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Katarzyna Lubnauer
Sekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

¹¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 2468, z późn. zm.